Περιεχόμενα

Πρόλογος από τον Γιάννη Μαυρή 13
Προλογικό σημείωμα του συγγραφέα 21

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 29
1.1. Το πολιτικό πλαίσιο στον κόσμο και στην Ελλάδα κατά τις πρώτες δύο μεταπολεμικές δεκαετίες 29
1.1.1. Το διεθνές περιβάλλον 29
1.1.2. Η μετεμφυλιακή Ελλάδα (1950-1967) 35
1.2. Κοινωνικά κινήματα, εξεγέρσεις και κύκλοι διαμαρτυρίας στον δυτικό κόσμο τη δεκαετία του 1960 45

2. ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΦΟΡΕΙΣ, ΔΙΚΤΥΑ, ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ 63
2.1. Εισαγωγή 63
2.2. Ιουλιανά: γεωγραφική κατανομή, φορείς, δίκτυα και πολιτικές ταυτότητες 68
2.2.1. Η ποσοτική πλευρά των συγκεντρώσεων διαμαρτυρίας 68
2.2.2. Η γεωγραφική κατανομή των συγκεντρώσεων διαμαρτυρίας των Ιουλιανών 70
2.2.3. Οι οργανωτικοί φορείς των συγκεντρώσεων των Ιουλιανών 77
2.2.4. Διερεύνηση των δικτύων κινητοποίησης της διαμαρτυρίας και των ταυτοτήτων των δρώντων υποκειμένων 81
2.3. Το κίνημα των «70 ημερών»: κοινωνική υποστήριξη, συμμετοχή στις συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας και η εξέλιξή τους στον χρόνο 97
2.3.1. Η κοινωνική υποστήριξη και η συμμετοχή στις συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας 97
2.3.2. Η χρονική εξέλιξη των συγκεντρώσεων διαμαρτυρίας των Ιουλιανών 101

3. ΙΟΥΛΙΑΝΑ 1965: ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ 105
3.1. Εισαγωγή 105
3.2. Το εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα 106

3.2.1. Ανασκόπηση του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο μέχρι και τα Ιουλιανά ... 106
3.2.2. Οι πολιτικές απεργίες και τα αιτήματά τους κατά τη διάρκεια των Ιουλιανών ... 109
3.2.3. Εργατικές διεκδικήσεις και το αίτημα για εκδημοκρατισμό: η ερμηνευτική πλαισίωση κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο ... 123
3.3. Φοιτητικό κίνημα: διεκδικήσεις και εκδημοκρατισμός ... 129
3.3.1. Εισαγωγή ... 130
3.3.2. Φοιτητικά αιτήματα και κινητοποιήσεις τη δεκαετία του 1950 ... 130
3.3.3. Η εγγραφή και η γεφύρωση των φοιτητικών διεκδικήσεων με το αίτημα του εκδημοκρατισμού ... 135
3.4. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στη διεκδίκηση της δημοκρατίας. Προϋποθέσεις εμπλοκής και το καλοκαίρι του 1965 ... 148
3.4.1. Εισαγωγή ... 148
3.4.2. Δημοτικές εκλογές και Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο: παρέμβαση και επιρροή της Αριστεράς ... 149
3.4.3. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Ιουλιανά: ρεπερτόριο δράσης, λόγος και διώξεις ... 153

4. ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ ΣΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΧΩΡΟ ... 159
4.1. Εισαγωγή ... 159
4.2. Η περίπτωση του κέντρου της Αθήνας ... 162
4.2.1. Πρώτη φάση: οι πρώτες διαδηλώσεις στο κέντρο της Αθήνας και οι επιχειρήσεις καταστολής τους ... 162
4.2.2. Δεύτερη φάση: συνέχιση των διαδηλώσεων, ύφεση των επιχειρήσεων καταστολής τους ... 168
4.2.3. Τρίτη φάση: επιστροφή στο δόγμα «μηδενικής ανοχής» για την αντιμετώπιση των διαδηλώσεων ... 171
4.2.4. Το τέλος: η αποφασιστική νίκη της αστυνομικής καταστολής και η επιστροφή στις συγκεντρώσεις ρουτίνας ... 179
4.3. Ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα των διαδηλώσεων και της καταστολής ... 181
4.3.1. Τα χαρακτηριστικά της καταστολής ... 181
4.3.2. Το κοινωνικό προφίλ των συμμετεχόντων ... 185
4.4. Οι προσδιοριστικοί παράγοντες της δυναμικής των Ιουλιανών ... 192

5. Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΚΑΙ Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΙΟΥΛΙΑΝΩΝ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ... 195
5.1. Εισαγωγή ... 195
5.2. Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά ... 199

5.2.1. Η ΕΔΑ και οι θέσεις της για τον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό 199
5.2.2. Ανάλυση και πολιτική γραμμή για τον κεντρώο χώρο και την κυβέρνηση της Ε.Κ. 203
5.2.3. Οι σκοποί και οι επιδιώξεις της επέμβασης της μοναρχίας το καλοκαίρι του 1965 208
5.2.4. Οι εκτιμήσεις για τον ρόλο και τους σχεδιασμούς των ΗΠΑ 210
5.2.5. Οι ευθύνες της Ε.Κ. και του Γ. Παπανδρέου και η πολιτική γραμμή της ΕΔΑ για το «δημοκρατικό μέτωπο» 212
5.2.6. Διαδηλώσεις, πολιτειακό ζήτημα και οι πολιτικές στοχεύσεις της ΕΔΑ 214
5.3. Η αριστερή αντιπολίτευση στην ΕΔΑ και τα Ιουλιανά 217
5.3.1. Πραγματολογικά στοιχεία και πολιτική προέλευση για τις ομάδες του χώρου 217
5.3.2. Αναλύσεις, εκτιμήσεις, κριτικές και κινηματικές πρακτικές 222
5.4. Ελληνική Αριστερά και Ιουλιανά: αποτίμηση 235

Συμπερασματικές επισημάνσεις 243

Βιβλιογραφία - πηγές 249

Διαγράμματα

2.1. Σύνολο βεβαιωθέντων αδικημάτων Ελληνικής Βασιλικής Χωροφυλακής 1957-1966 69
2.2. Ιουλιανά 1965: κατανομή συγκεντρώσεων κατά αστικότητα 71
2.3. Ιουλιανά 1965: ποσοστό (%) πληθυσμού και συγκεντρώσεων ανά νομό/γεωγραφικό διαμέρισμα 74
2.4. Ταξινόμηση συγκεντρώσεων σύμφωνα με τα ταξικά χαρακτηριστικά συνοικιών και δήμων του ΠΣΠ 86
2.5. Εξέλιξη του αριθμού των μελών της ΕΔΑ 1958-1965 89
2.6. Ιουλιανά 1965: κατανομή (%) μελών ΕΔΑ και συγκεντρώσεων διαμαρτυρίας 91
2.7. Εξέλιξη των συγκεντρώσεων διαμαρτυρίας των Ιουλιανών ανά εβδομάδα από 15 Ιουλίου έως 24 Σεπτεμβρίου 1965 102
3.1. Σύγκριση του συνολικού αριθμού των απεργών κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο τα έτη 1962-1966 110
3.2. Μηναία εξέλιξη του αριθμού των απεργών το 1965 111
3.3. Βόλος, μέσοι όροι συμμετοχής στις απεργίες της 22ας Ιουλίου και της 9ης Σεπτεμβρίου 1965 122
3.4. Εξέλιξη του αριθμού των φοιτητών στην Ελλάδα κατά τα έτη 1954-1965 138
3.5. Σύγκριση διώξεων σε στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της περιόδου 3 Μαρτίου 1959-25 Ιανουαρίου 1961 και Ιουλιανών 158

4.1. Ιουλιανά 1965, Αθήνα: αριθμός διαδηλώσεων που κατευθύνθηκαν στη Βουλή και η καταστολή σε αυτές 183
4.2. Σύγκριση χαρακτηριστικών καταστολής στις διαδηλώσεις της 21ης Ιουλίου και της 20ής Αυγούστου 1965 184
4.3. Τραυματίες διαδηλώσεων Ιουλιανών στην Αθήνα: κοινωνικο-επαγγελματικές κατηγορίες 188
4.4. Κατανομή σε ηλικιακές κατηγορίες γενικού πληθυσμού και Δείγματος 1 διαδηλωτ(ρι)ών 189
4.5. Ιουλιανά 1965: σύνθεση συλληφθέντων κατά κοινωνικο-επαγγελματική κατηγορία στην Αθήνα 191

Πίνακες

2.1. Σύνολο βεβαιωθέντων αδικημάτων Ελληνικής Βασιλικής Χωροφυλακής τα έτη 1957-1966 69
2.2. Ιουλιανά 1965: κατανομή συγκεντρώσεων κατά αστικότητα 70
2.3. Ιουλιανά 1965: πολιτικές συγκεντρώσεις ανά περιοχή 73
2.4. Ιουλιανά 1965: συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας ανά γεωγραφικό διαμέρισμα 74
2.5. Οργάνωση συγκεντρώσεων διαμαρτυρίας των Ιουλιανών ανά κατηγορία φορέων 77
2.6. Συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας ανά φορέα διοργάνωσης συγκεντρώσεων: κέντρο Θεσσαλονίκης και Αθήνας 78
2.7. Συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας ανά φορέα διοργάνωσης συγκεντρώσεων: ΠΣΠ και ΠΣΘ 78
2.8. Συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας ανά φορέα διοργάνωσης συγκεντρώσεων: υπόλοιπη Ελλάδα 79
2.9. Συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας σε περιοχές του ΠΣΠ και τα πολιτικο-κοινωνικά χαρακτηριστικά τους 82
2.10. Ταξινόμηση συγκεντρώσεων ανά ταξικά χαρακτηριστικά συνοικιών και δήμων του ΠΣΠ 86
2.11. Εξέλιξη του αριθμού των μελών της ΕΔΑ 1958-1965 89
2.12. Γεωγραφική κατανομή των μελών της ΕΔΑ το 1965 90
2.13. Συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας Ιουλιανών, μέλη ΕΔΑ και ποσοστά υπέρ της αβασίλευτης δημοκρατίας ανά νομό 92
2.14. Ιουλιανά 1965: οι μαζικότερες συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας στις μεγαλύτερες ελληνικές πόλεις 98
2.15. Εξέλιξη των συγκεντρώσεων διαμαρτυρίας των Ιουλιανών ανά εβδομάδα από 15 Ιουλίου έως 24 Σεπτεμβρίου 1965 101
3.1. Σύγκριση του συνολικού αριθμού των απεργών κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο τα έτη 1962-1966 110
3.2. Μηνιαίος αριθμός απεργών το 1965 110
3.3. Καταγραφή 24ωρων πολιτικών απεργιών κατά τα Ιουλιανά 112

3.4. Βόλος, απεργία 22ας Ιουλίου 1965: ποσοστά συμμετοχής άνα κλάδο και σωματείο 113
3.5. Συμμετοχή κλάδων στην απεργία της 27ης Ιουλίου σε Αθήνα, Πειραιά και Ελευσίνα 115
3.6. Συμμετοχή κλάδων στην απεργία της 27ης Ιουλίου στη Θεσσαλονίκη 116
3.7. Βόλος, απεργία 9ης Σεπτεμβρίου 1965: συμμετοχή ανά κλάδο και επιχείρηση 122
4.1. Ιουλιανά 1965, Αθήνα: αριθμός διαδηλώσεων που κατευθύνθηκαν στη Βουλή και η καταστολή σε αυτές 182
4.2. Ιουλιανά 1965, Αθήνα: τραυματίες, συλληφθέντες, κατηγορούμενοι και προφυλακισθέντες των διαδηλώσεων 184
4.3. Τραυματίες διαδηλώσεων Ιουλιανών στην Αθήνα: μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις ηλικιών 186
4.4. Τραυματίες διαδηλώσεων Ιουλιανών στην Αθήνα: κοινωνικο-επαγγελματικές κατηγορίες 188
4.5. Κατανομή σε ηλικιακές κατηγορίες γενικού πληθυσμού και Δείγματος 1 διαδηλωτ(ρι)ών 189
4.6. Ιουλιανά 1965: συλληφθέντες κατά κοινωνικο-επαγγελματική κατηγορία στην Αθήνα 191

Χάρτες

2.1. Συγκεντρώσεις κατά τη διάρκεια των Ιουλιανών ανά συνοικία ή δήμο στο ΠΣΠ 85
2.2. Συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας Ιουλιανών ανά νομό 94
2.3. Αριθμός μελών ΕΔΑ ανά νομό το 1965 94
2.4. Ποσοστό μελών ΕΔΑ ως προς τον γενικό πληθυσμό ανά νομό το 1965 95